

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

בפני כב' השופטת ורד שביט פינקלשטיין

תובעת:

ר' ב' ר'

ע"י ב"כ עו"ד אפרים קלוג ו/או שחר קלוג

נגד

נתבע:

י' ר'

ע"י ב"כ עו"ד יורם עברון

פסק דין

מונחת לפני תובענה למתן צו מניעה קבוע האוסר על הנתבע לבצע כל פעולה אשר פוגעת בזכויותיה העתידיות של בתו-התובעת בנכסים אשר הוקנו לה בצוואת אמה המנוחה לאחר אחרית ימיהם ושנותיהם של הוריה (המנוחה והנתבע), ואלו הם: דירה ב --- (להלן: "דירת ג") ובית המגורים ב --- (להלן: "בית המגורים"). כן עתרה התובעת להתיר לה לרשום הערה מתאימה בלשכת רישום המקרקעין ביחס לזכויותיה העתידיות בנכסים אלו.

לחילופין ובנוגע לבית המגורים בלבד, ככל שנמכר בית המגורים, עתרה התובעת להורות כי כל תמורה שהתקבלה (או שתקבל) ממכירת בית המגורים תעבור לידיה.

הצדדים להליך, רקעו וטיבו:

1. התובעת היא בתם הבכורה של הנתבע ושל המנוחה נ' ר' ז"ל (להלן: "המנוחה").
2. יצוין, כי מלבד התובעת לנתבע ולמנוחה שני בנים משותפים נוספים – י' ר' (להלן: "י") וא' ר' (להלן: "א") (להלן שניהם: "הבנים ו/או האחים").
3. אומנם, הבנים אינם בעלי דין בהליכים שלפני, אולם מהווים דמויות משמעותיות בהתנהלות המשפחתית ולמרבה הצער גם בסכסוך שנתגלע בין התובעת והנתבע. אין חולק כי בין התובעת לבין שני אחיה שוררים יחסים עכורים ביותר ובפרט עם האח א', כפי שיפורט להלן.
4. הנתבע הינו יליד 1934, נכה צה"ל, עיוור בעל דרגת נכות של 100%. עם זאת, חרף נכותו הצליח הנתבע לקיים חיים יפים ומלאים ביחד עם המנוחה לאורך כל השנים.
4. יצוין, כי הנתבע והמנוחה היו נשואים זל"ז במשך כ-60 שנים עד לפטירת המנוחה בטרם עת ביום 18.7.15.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

5. החל משנת 1999 ואילך התגוררו הנתבע והמנוחה בבית המגורים ב..., המצוי באותה שכונה בה מצוי ביתה של התובעת.

6. במהלך חייהם המשותפים צברו הנתבע והמנוחה נכסי מקרקעין שונים הן מסחריים והן דירות מגורים, אשר הושכרו לצדדים שלישיים. ההכנסות שהתקבלו מהשכרת הנכסים בנוסף לתגמולים שקיבל הנתבע ממשרד הביטחון שמשו את בני הזוג למחייתם השוטפת ברווחה רבה וכן להענקת סיוע כספי מעת לעת לילדיהם ולנכדיהם.

7. ביום 26.11.14 ערכו המנוחה והנתבע צוואה משותפת. מפאת חשיבותה של צוואת המנוחה לסכסוך קא עסקינן, יובאו להלן ההוראות הרלוונטיות לענייננו:

"...זכות הירושה של בעלי י"

5. הריני מצווה את כל רכושי, ללא יוצא מן הכלל, לרבות נכסי דלא ניידים, מיטלטלין, כספים, זכויות, פיקדונות בבנקים, תוכניות חסכון וניירות ערך מכל מין וסוג שהוא, בין בישראל ובין מחוצה לה, וזאת לבעלי היקר י' ר' ... (להלן: "י").

6. לגבי נכסי המקרקעין כפי שיפורטו להלן, אותם ירש י' עפ"י צוואתי זו, הנני מורה ומצווה, כי י' ימשיך להשכירם, עפ"י שיקול דעתו הבלעדי, עד אריכות ימיו ושנותיו ולא ימכור אותם, אלא אם כן הדבר יהיה נחוץ כדי להבטיח את כל צרכיו ומחסורו, בתנאים כפי שקיימים במועד עריכת צוואתי זו, לרבות כל הצרכים הרפואיים ו/או הסיעודיים להם יזדקק.

למען הסר ספק יובהר, כי אני מעניקה לי' את שיקול הדעת הבלעדי בהחלטה האם יש צורך במכירת נכס כדי להבטיח את צרכיו, אם לאו ואני מבקשת שלא תירשם שום הערה בפנקסי המקרקעין המגבילה אותו מביצוע מכירה של נכסים, ככל שימצא לנכון לעשות כן.

7. לאחר אריכות ימיו ושנותיו של י', או במקרה שי' לא יהיה בחיים, חו"ח, במועד פטירתי, או אם י' ילך לעולמו בעת אחת עמי, יחולו לגבי נכסי עזבוני, או לגבי יתרת נכסי עזבוני בהם זכה י' עפ"י צוואה זו ואשר יוותרו בבעלותו במועד פטירתו, ההוראות המפורטות בסעיפים 8-10 להלן.

ברצוני להדגיש, כי ההוראות אשר יפורטו להלן משקפות את הרצון שלי ושל י' שלא יוצר שיתוף בנכסים בין הילדים וזאת, במיוחד, על רקע מערכת היחסים העכורה השוררת בין בתי ב' לבני א' ואשר מעציבה אותנו מאד.

הוראות ביחס לזכויות בנכסי מקרקעין

8. בכפוף להוראות סעיפים 5-6 לעיל, הנני מורשה ומצווה את זכויותי בנכסי המקרקעין המפורטים להלן וזאת באופן הבא:

8.1 את כל זכויותי בדירה המצויה ברח' בג' ... הנני מורשה ומצווה לבתי ב' ...

8.2 את כל זכויותי בנכס המסחרי המצוי ב... הנני מורשה ומצווה לבני א' ...

8.3 בבעלותי נכס מקרקעין המצוי ברח' א' ... (להלן: "הנכס") ואשר עליו ניצב בניין מגורים אשר אינו רשום כבית משותף (להלן: "הבניין").

הלכה למעשה, נכון למועד עריכת צוואה זו, זכויות הבעלות שלי מתייחסות ל-5 דירות בבניין... כדלקמן:

8.3.1 את הדירה בת 2 חדרים המצויה בקומה הראשונה ... הנני מצווה ומורשה לבני י'.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- 1 את הדירה בת 3 החדרים המצויה בקומה 2 וחצי ... והמשמשת כיום למגוריו של 8.3.2
2 א' ... הנני מצווה ומורשה לא'.
- 3 את הדירה בת 3 החדרים המצויה בקומה 3 ... והמוחזקת כיום ע"י דייר מוגן – 8.3.3
4 ק', הנני מצווה ומורשה לי'.
- 5 את הדירה בת 3 החדרים המצויה בקומה 3 ... והמוחזקת כיום ע"י דייר מוגן – 8.3.4
6 א', הנני מצווה ומורשה לי'.
- 7 את הדירה בת 3 החדרים המצויה בקומה 3 וחצי ... והמוחזקת כיום ע"י דייר מוגן 8.3.5
8 – ע', הנני מצווה ומורשה לא'.
- 9 כל זכות נוספת שיש לי ו/או שתהיה לי בנכס, מכל מין וסוג שהוא, אשר אינה 8.3.6
10 מוזכרת במפורש בסעיפים 8.3.1-8.3.5 לעיל, לרבות זכויות בניה נוספות, הנני
11 מצווה ומורשה לא' וי' בחלקים שווים ביניהם.
- 12 9. ביחס לבית המגורים שלי המצויה ברחוב ... (להלן: "בית המגורים") הריני קובעת את
13 ההוראות הבאות:
- 14 הנני מורשה ומצווה את כל זכויותי בבית המגורים לב', אך זאת בכפוף לתנאי 9.1
15 (להלן: "התנאי"), לפיו בתוך פרק זמן שלא יעלה על שנה אחת ממועד פטירתי,
16 או ממועד פטירתו של י', לפי המאוחר (להלן: "המועד הקובע" או "המועד לקיום
17 התנאי") תעביר ב' לשמו של א' בלשכת רישום המקרקעין וללא כל תמורה, את
18 מלוא הזכויות בדירה המצויה בקומה הראשונה של הנכס ברחוב א' הנ"ל... ואשר
19 רשומות כיום על שמה בפנקסי המקרקעין ... (להלן: "דירת ב'") ובאופן
20 שהזכויות בדירת ב' תרשמנה על שמו של א' כשהן נקיות מכל זכות צד ג' וכתוצאה
21 מכך לא תהיינה לב' ו/או למי מטעמה כל זכות בבניין ברחוב א', מכל מין וסוג
22 שהוא.
- 23 הריני מורה לב' להודיע לבא כוחי עו"ד יורם עברון (להלן: "הנאמן"), וכן לא' 9.2
24 ולי', בכתב, בתוך פרק זמן שלא יעלה על 3 חודשים ממועד פטירתי, או ממועד
25 פטירתי י', לפי המאוחר, האם היא מסכימה לקיום התנאי.
- 26 מסרה ב' הודעה, כי היא אינה מסכימה לקיום התנאי, או מסרה הודעה מותנית
27 אשר מתנה בתנאים את הסכמתה לקיום התנאי, או לא מסרה כל הודעה בפרק
28 הזמן כאמור, יראו את ב' כאילו הודיעה על אי הסכמתה לקיום התנאי (להלן:
29 "סירוב").
- 30 במקרה של סירוב, הנני מורשה ומצווה את כל זכויותי בבית המגורים וזאת לא' 9.3
31 וי', בחלקים שווים ביניהם.
- 32 במידה וב' תודיע על הסכמתה הבלתי מותנית לקיום התנאי, כי אז לצורך הוצאתה 9.4
33 אל הפועל של העברת הזכויות בדירת ב' לא' כאמור, אני מורה לב' ולא' לשכור את
34 שירותיו של הנאמן, על מנת שיטפל בביצוע העברת הזכויות ואני מורה להם
35 לשתף פעולה עם הנאמן ולחתום על כל מסמך שיידרש על ידו והדורש לביצוע
36 העברת הזכויות.
- 37 שכרו של הנאמן בסך 1% בתוספת מע"מ משווי דירת ב', וכן כל עלות נוספת אשר
38 תידרש להעברת הזכויות, לרבות תשלומי מיסים, ישולמו מכספי העיזבון טרם
39 חלוקתם בין היורשים ויחשבו כחלק מהוצאות קיום צוואתי.
- 40 במידה וחרף הסכמתה של ב' לקיום התנאי, הזכויות בדירת ב' לא תרשמנה על 9.5
41 שם א' בפנקסי המקרקעין עד לתום המועד הקובע, עקב מעשה ו/או מחדל של א'
42 ו/או עקב עיכובים התלויים בלשכת רישום המקרקעין או משרד מיסוי מקרקעין

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- ו/או עקב נסיבות אשר לב' אין כל שליטה עליהן, אני מורה לנאמן להאריך את המועד לקיום התנאי וזאת למשך פרק זמן נוסף, ככל שיראה לו צודק ונכון בנסיבות העניין.
- 9.6 התנאי כאמור לעיל נקבע על ידי בהסתמך על צוואתו של י' הנחתמת במקביל ואשר במסגרתה הוא מצווה לב' את זכויותיו בדירה ובמחסן המצויים ברחוב פ' ח' ... וכי במידה וב' תסרב למלא אחר התנאי, אזי היא לא תקבל את הזכויות בבית המגורים ואת הזכויות בנכס בפ' ח'.
- 9.7 היה וקודם למועד הפטירה שלי או של י' מכרה ב', בתמורה, את זכויותיה בדירת ב' לצד ג' זר אשר אינו קשור אליה במישרין או בעקיפין, באופן שקיום התנאי הופך לבתי אפשרי, כי אז אני מורשה ומצווה את כל זכויותי בבית המגורים לב' וזאת ללא כל תנאי.
- היינו, הכוונה המשותפת של י' ושלי היא, במידה וקודם למועד פטירתנו נפתרה בעיית השיתוף בנכסים בין ב' לב' בנוגע לנכס ברחוב א', וזאת כתוצאה מעסקה בתמורה ובתום לב שב' ביצעה בדירת ב' עם צד ג', כי אז ב' לא תהיה זכאית לתמורה החלופית שי' ביקש להעניק לה ע"י קבלת הנכס בפ' ח', והמצב חוזר לקדמותו, כפי שהיה בצוואתו הקודמת של י' מיום 9.7.2013, במובן זה שהנכס בפ' ח' יעבור לא' ובית המגורים יעבור לב'.
- 9.8 למען הסר ספק ומאחר ונכון למועד חתימתי על הצוואה ביקשתי מהנאמן לנסות ולדבר על ליבה של ב' כדי לקבל הסכמתה להעביר את הזכויות בדירת ב', עוד בחיינו, לא', מובהר כי במידה ובמועד פטירתי, או במועד פטירתו של י', לפי המאוחר, לא תהיה דירת ב' בבעלותה של ב', אזי התנאי יהיה בטל ומבוטל והיא תירש לבדה את מלוא הזכויות בבית המגורים וזאת ללא כל תנאי.
10. אם וככל שיש ו/או יהיו לי זכויות בנכסי מקרקעין נוספים הרשומים בפועל על שמו של בעלי י', וזאת מכוח חזקת השיתוף בין בני זוג ו/או מכוחו של כל דין אחר, כי אז הנני מורה ומצווה, כי ינהגו באותן זכויות בהתאם לאמור בצוואתו של י' "...".
11. ביום 18.7.15 הלכה המנוחה לבית עולמה, וביום 12.3.17 ניתן צו לקיום צוואתה.
12. יצוין, כי לאחר פטירת המנוחה, נותר הנתבע להתגורר בבית המגורים במשך כשנה. בחודש מאי 2016 עבר הנתבע לדיוור המוגן XXX (בסמוך למקום מגורי הבן י'), כאשר ביחידת הדיוור מתגוררת עמו מטפלת פיליפינית וכן כלב הנחייה שלו.
13. לצורך המעבר לבית הדיוור המוגן, היה צורך בהפקדת פיקדון כספי בסך של כ-2,000,000 ₪.
14. ביום 23.3.16 ערך הנתבע הסכם עם בית הדיוור המוגן עליו חתמו גם הבנים. ביום 23.3.16 נתן א' שיק על שמו בסך 1,960,563 ₪ לצורך תשלום הפיקדון (נספחים 1-2 לכתב ההגנה).
15. לטענת התובעת, בסמוך למועד מעברו של הנתבע לבית הדיוור המוגן, נתגלע סכסוך בינה לבין א' בקשר עם הזכויות בבניין ברח' א' (להלן: "הבניין בא'"), וזאת לאחר שהתובעת סירבה להבנתו של א' לאפשר לו לפעול כיזם של תוכנית "פינוי בינוי" בבניין זה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

16. לדברי התובעת, ביום 25.4.17 עת ביקרה את הנתבע בבית הדיור המוגן, הודיע לה הנתבע בשיחת חולין כלאחר יד כי "מכרנו" את בית המגורים. כשביקשה התובעת לקבל פרטים נוספים אודות המכירה, אמר לה הנתבע כי "אין לו מושג" וכי הבנים הם שמטפלים במכירה. לאור דברים אלו ולאחר שיחה קשה קודמת בין התובעת לא', בה אמר לה לטענתה כי יפעל לנישולה מעזבון ההורים, החליטה התובעת לבדוק את מצב הזכויות בדירה ברח' פי' ח' (להלן: "הדירה בפ' ח'") אשר בהתאם לאמור בצוואת המנוחה היתה אמורה להגיע לידיה לאחר פטירתם של ההורים (סעיף 9.6 לצוואה) ולמרבה ההפתעה, התברר לה כי דירה זו הועברה על ידי הנתבע במתנה לא' אשר נרשם כבר ביום 15.2.17 כבעלים של הדירה בלשכת רישום המקרקעין.

17. בנסיבות אלו, הגישה התובעת ביום 30.4.17 את התובענה דנן למתן צו מניעה קבוע האוסר על הנתבע לבצע את הפעולות המפורטות בקשר לשני הנכסים שיועדו לה בצוואת המנוחה ובמקביל הגישה גם בקשה למתן צו מניעה זמני.

18. ביום 18.5.17 נעתרה כב' הרשמת (כתוארה אז) ענת הלר-כריש למתן צו מניעה זמני כאמור.

19. במסגרת ההליכים שלפני, התקיימה ביום 13.7.17 ישיבת קדם משפט במהלכה נעשה ניסיון להפנות את הצדדים לגישור, אולם ניסיון זה לא צלח ואף נדחה על הסף על ידי אחד הצדדים.

20. לאחר הגשת תצהירי עדות ראשית ותיק מוצגים, התקיימו שלושה דיוני הוכחות; ביום 17.1.18 נחקרה התובעת ובעלה מר א' ר' (להלן: "בעלה של הנתבעת"), ביום 5.6.18 נחקרו הבנים, וביום 26.11.18 נחקר הנתבע.

21. עם הגשת סיכומי הצדדים, בשלה העת למתן פסק הדין.

טענות הצדדים:

22. ביסוד עתירת התובעת מונחות הטענות הבאות:

א. מדובר בתביעה שהוגשה בלב כבד מאד ולאור החשש כי מי שפועל מאחורי הקלעים הם אחיה של התובעת וכי הנתבע נתון להשפעתם ולשליטתם. לדבריה, בסיום ההליך התברר כי חששותיה של התובעת אומתו וכי האחים בשיתוף פעולה עם הנתבע ביקשו להדיר את התובעת מזכויותיה ברכוש המשפחתי בניגוד לרצונה של המנוחה בצוואתה.

ב. התובעת מדגישה כי לאורך כל השנים דאגה לבריאותם, רווחתם ואושרם של הוריה וטיפולם בהם בנאמנות ובמסירות וכי בינה (ומשפחתה) לבין הוריה היה קיים קשר חזק ואוהב לאורך כל השנים. מנגד, בינה לבין אחיה ובמיוחד א' קיים סכסוך רב שנים בעניינים הקשורים לנושאים משפחתיים וכספיים אשר הוחרף לאחרונה על רקע זכויות הבניה בבניין בא'.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- ג. לאחר פטירת המנוחה, הפכו הנתבע והאחים להיות קרובים וצמודים תוך שהאחים מדירים את התובעת מכל החלטה הקשורה בנתבע. למרבה הצער, הנתבע הפך להיות נתון לשליטת המוחלטת של האחים ואיבד כל שיקול דעת עצמאי ויכולת החלטה מושכלת.
- ד. מאז פטירת המנוחה, עושים האחים ככל שביכולתם על מנת לנשל את התובעת מירושת אמה המנוחה ובפרט מבית המגורים, וכל זאת בתכנון ובמחשבה תחילה. כך, למשל, ניסו האחים לגרום לתובעת לבצע פעולות משפטיות אשר מהוות הפרה של התנאי הקבוע בצוואת המנוחה בקשר לזכותה לרשת את בית המגורים וכפועל יוצא לאבד חלק ניכר מירושתה. בנוסף, באופן מניפולטיבי ניסה א' כביכול כיום של תכנית "פינוי בינוי" בבניין בא' לגרום לתובעת לפעול בניגוד לחוזה החכירה שלה ולגרור את התובעת להליך משפטי נוסף.
- ה. לטענת התובעת, במהלך ביקור שגרתי אצל הנתבע ביום 25.4.17 ובמסגרת שיחות חולין, הודיע הנתבע לתובעת כלאחר יד כי "מכרנו" את בית המגורים. הודעה זו הותירה את התובעת בתדהמה והיא ניסתה להבין ולשאול פרטים בעניין אולם הנתבע נמנע מלהשיב ואמר לה שאין לו מושג שכן הבנים מטפלים בהכל והוא נמצא בבית האבות. לטענת התובעת, רק מתוך תחושת בטן שמא תיקלע בשיחה עם הנתבע לעניינים הקשורים לרכוש המשפחתי ולאור שיחות קודמות שהיו לתובעת עם א' והבטחות שלו שינשל אותה מירושת המנוחה, החליטה התובעת להקליט את השיחה עם הנתבע.
- ו. אומנם, בצוואתה קבעה המנוחה כי לנתבע יש שיקול דעת האם למכור את הנכסים שהורישה לו, אך בד בבד נכתב במפורש כי זכותו של הנתבע כפופה לתנאי שבו הנתבע יקלע חו"ח למצב שבו הדבר יהיה נחוץ כדי להבטיח את חסרונו וצרכיו הרפואיים והסיעודיים. בפועל, לנתבע אין כל חסרון כיס, להיפך, הנתבע הינו אדם אמיד ביותר בעל הכנסות חודשיות שוטפות, גמלה ממשדד הביטחון והכנסות משכ"ד בסכום של קרוב ל-90,000 ₪ וכן בעל נכסים רבים מעבר לנכסים שירש מהמנוחה בשווי של לפחות 25 מליון ₪.
- ז. טענת האחים כי לקחו כביכול הלוואה לצורך מימון מעברו של הנתבע לבית האבות, לא הוכחה שכן אין כל ראיה לאותה הלוואה שנלקחה וגם אם אכן נלקחה הלוואה, אזי הנתבע העיד כי הוא משלם את כולה. מעבר לכך, בסמוך למועד בו ניטלה כביכול ההלוואה, העביר הנתבע לידי א' במתנה את הדירה בפ' ח' אשר שוויה מוערך בלמעלה מ-4 מליון ₪, קרי פי שניים מסכום ההלוואה שנטלה.
- ח. הגם שבצוואתה ציוותה המנוחה כי התובעת תקבל את דירת גבעתיים ובית המגורים בכפוף לכך שלאחר פטירת ההורים, תעביר התובעת לא' את זכויותיה בדירה בבניין בא', פעל הנתבע להעברת הדירה בפ' ח' לידי א' במתנה באופן שיש בו כדי לאיין את רצונה של המנוחה ולסכל את קיום התנאי. למותר לציין כי האחים ובפרט א' היו שותפים מלאים להחלטה להעביר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- את דירת פ' ח' לידיו ואף ידעו על המהלך מבעוד מועד, אולם אף אחד מהם לא טרח לומר לתובעת דבר על כך ומהלך זה נעשה מאחורי גבה של התובעת בחוסר תום לב משווע.
- ט. לטענת התובעת, הנתבע בחר לעשות שימוש לרעה בשיקול הדעת שניתן לו בהתאם לצוואת המנוחה. מבין כלל האפשרויות הכלכליות שעמדו לפניו, בחר הנתבע לממש דווקא נכס שהיה אמור לעבור לבעלות התובעת, קרי בית המגורים, ואגב כך לנשל את התובעת מעזבון המנוחה. בנוסף, העברת הדירה בפ' ח' במתנה לא נעשתה אף היא מתוך רצון לנשל את התובעת מזכויותיה בעזבון המנוחה בחוסר תום לב ומשיקולים זרים. לדברי התובעת, אין ספק שהמנוחה לא אישרה לנתבע, במסגרת שיקול הדעת שנמסר לו, למכור את הנכסים שיועדו לתובעת בניגוד גמור למצב הקיים ובנסיבות אשר שוללות את רצונה האחרון של המנוחה ועל כן יש להיעתר למתן הצווים המבוקשים על מנת למנוע פעולות אשר נעשו/יעשו בניגוד מוחלט לאמור בצוואה.
23. מנגד, טוען הנתבע כי דין התביעה להידחות מכל וכל, ואלו טעמיו:
- א. מדובר בתביעה עזת מצח, כפזית טובה, הנגועה בחוסר תום לב משווע, אשר באה לעולם אך ורק בגלל שהחלטתו הלגיטימית של הנתבע למכור את בית מגוריו כדי לממן את מעברו לבית דיור מוגן, אינה נושאת חן בעיני התובעת, בתו, אשר עשויה לרשת את בית המגורים לאחר אריכות ימיו ושנותיו של הנתבע ואלמלא הוא יימכר.
- ב. התובעת, אשר המטרה מקדשת מבחינתה את כל האמצעים, אינה מהססת לגרור את אביה לסכסוכים משפחתיים אשר היו קיימים, למרבה הצער, בינה לבין אחיה במשך שנים רבות תוך הטחת האשמות נבזיות וחסרות שחר אודות היותו של הנתבע נתון לשליטתם וטענות אודות קיומם של שיקולים זרים שהינן טענות מבישות וחסרות שחר.
- ג. מדובר בתביעה אשר מיועדת לשלול את כוחו של הנתבע לבצע עסקה בנכס אותו הוא רכש במיטב כספו בניגוד לאמור בצוואה, בה נקבע כי הנתבע בלבד הוא שיחליט האם יש צורך במכירת נכס, אם לאו. בכל הכבוד, אין להתערב בשיקול דעתו הבלעדי של הנתבע אשר הוענק לו על ידי אשתו המנוחה עמה חי בזוגיות טובה במשך 60 שנים ואף לא באופן הלגיטימי בו בחר הנתבע להפעילו ואין לערוך עבור המנוחה צוואה חדשה העומדת בניגוד לרצונה.
- ד. צוואת המנוחה מגלה בבירור כי המנוחה ציוותה את כל רכושה ללא יוצא מן הכלל לנתבע (סעיף 5 לצוואה). בנוסף, המנוחה סמכה באופן מלא ומוחלט על הנתבע ומטרתה היתה למנוע מילדיה להתערב בהחלטותיו של הנתבע אשר לנעשה ברכוש אותו קיבל בירושה ממנה. דבר זה נלמד גם מהוראת סעיף 7 לצוואה לפיה ההוראות המפורטות בסעיפים 8-10 לצוואה אשר מתייחסות לזכויות הילדים בנכסי המקרקעין יחולו לגבי יתרת נכסי העזבון בהם זכה הנתבע עפ"י הצוואה ואשר יוותרו בבעלותו במועד פטירתו. כן נלמד הדבר מהגיונם של דברים –

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

מאחר שהמנוחה ביקשה להבטיח שלא ייוצר שיתוף בנכסים בין הילדים ומאחר שהמנוחה והנתבע פעלו בחייהם להפרדת הבעלויות בנכסיהם, ברור כי כל החלטה של הנתבע למכור את אחד הנכסים תפגע בילד אשר אמור לרשת אותו בשלמות. על כן, ביקשה המנוחה להדגיש בצוואתה, כי רק הנתבע הוא זה אשר יחליט האם יש צורך במכירה של נכס ואיזה נכס למכור וכי לאיש לא תהיה כל זכות להתערב בהחלטותיו.

ה. התנאי המפורט בסעיף 6 לצוואה לפיו הנתבע לא ימכור את נכסי המקרקעין אלא אם כן הדבר יהיה נחוץ כדי להבטיח את צרכיו ומחסורו מבטא את רצונה של המנוחה שלא תבוצע "מכירה סיטונאית" של נכסים מתוך מטרה שעיקר הנכסים ישמר במסגרת המשפחה גם לדור הבא. אולם, הוראה זו לא נועדה להעניק לאיש את הזכות להתערב בהחלטותיו של הנתבע בנוגע למכירה של נכס בודד לצורך מעבר לבית דיור מוגן ולבטח לא נועדה לאפשר למי מהילדים לגרור את אביהם לבית המשפט כדי להסביר את החלטותיו.

ו. הגם שצוואת המנוחה אינה מחייבת את הנתבע לתת "דין וחשבון" על החלטותיו ומעניקה לו את שיקול הדעת הבלעדי בקבלתן, הרי שבפועל הוכח כי היה טעם ממשי בהחלטתו של הנתבע למכור את בית המגורים וכי החלטה זו נדרשה על מנת להבטיח את צרכיו כאמור בסעיף 6 לצוואת המנוחה. הוכח כי ההחלטה למכור את בית המגורים לא היתה שרירותית, אלא נבעה מרצון כן, אמיתי ומוצדק של הנתבע לעבור ולהתגורר בבית הדיור המוגן אשר חייב תשלום פקדון כניסה בסך של כ-2 מליון ₪ וכי סכום זה לא היה מצוי ברשותו. מנגד, לא הוכח כטענת התובעת כי למנוחה ולנתבע היו כספים בחשבון בשוויץ ו/או בכספות, שהיה בהם כדי לממן את המעבר לבית הדיור המוגן. הנתבע הצהיר באופן חד משמעי כי אין לו רצון שמי מילדיו יממן עבורו את המעבר לבית הדיור המוגן וכי אין הוא רוצה להיות חייב שקל למי מהם. גם ההחלטה למכור את בית המגורים ולא נכס אחר היא מובנת וטבעית ביותר שכן הנתבע הבין שאין עוד סיכוי שהוא יחזור להתגורר בבית המגורים ועל כן החליט למכור אותו בהתאם לזכותו.

ז. התובעת בחרה באופן שקרי, פוגעני ומניפולטיבי, להציג את הסיוע הרב והדאגה היומיומית שאחיה מעניקים לנתבע כ"השתלטות" על הנתבע, אולם טענה זו קרסה לחלוטין עת הודתה התובעת כי הנתבע הינו אדם כשיר וצלול מאד בדעתו. התובעת באופן פסול לחלוטין, לא היססה להקליט את הנתבע ללא ידיעתו ולהציג לבית המשפט תמליל חלקי של השיחה תוך הענקת פרשנות מוטעית לדברים שנאמרו על ידו. בנוסף, לא ניתן להתעלם מהמכתב שכתבה התובעת בחודש אוקטובר 2012 (נ/21 לתצהיר י') אשר ממחיש את עזות המצח, כפיות הטובה ודרך הפעולה הבזויה של התובעת, אשר אינה מהססת להציב דרישות פסולות ולהפעיל מניפולציות רגשיות על הוריה בכדי לקבל רכוש עוד בחייהם. בנוסף, התובעת ניסתה לגרור את אביה למחלוקות שהתגלעו בינה לבין אחיה המבקשים לנצל את זכויות הבניה המוקנות להם בבניין בא' מכוח הסכם מתנה שנכרת בינם לבין המנוחה, מחלוקות שאין להן כל קשר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

להליך זה. גם טענת התובעת לפיה החלטת הנתבע להעביר לא' במתנה את הדירה בפ' ח' הינה חסרת תום לב שכן לתובעת היה ידוע כל השנים כי דירה זו היתה מיועדת לא'.

ח. בנוסף, עתירת התובעת לרישום הערות בלשכת המקרקעין בקשר לזכויות העתידות של התובעת בבית המגורים ובדירה בגבעתיים נעדרת כל בסיס חוקי ובמיוחד לאור ההוראה המפורשת של המנוחה בסעיף 6 לצוואתה ועל כן, יש לדחותה.

דיון והכרעה:

24. לב ליבה של המחלוקת בין הצדדים נעוץ בהוראת סעיף 6 לצוואת המנוחה והבנת לשונו המפורשת והמשתמעת של סעיף זה.

25. מפאת חשיבותו יובא בשנית סעיף 6 לצוואה כלשונו:

"לגבי נכסי המקרקעין כפי שיפורטו להלן, אותם ירש י' עפ"י צוואתי זו, הנני מורה ומצווה, כי י' ימשיך להשכירם, עפ"י שיקול דעתו הבלעדי, עד אריכות ימיו ושנותיו ולא ימכור אותם, אלא אם כן הדבר יהיה נחוץ כדי להבטיח את כל צרכיו ומחסורו, בתנאים כפי שקיימים במועד עריכת צוואתי זו, לרבות כל הצרכים הרפואיים ו/או הסיעודיים להם יזדקק.

למען הסר ספק יובהר, כי אני מעניקה לי' את שיקול הדעת הבלעדי בהחלטה האם יש צורך במכירת נכס כדי להבטיח את צרכיו, אם לא ואני מבקשת שלא תירשם שום הערה בפנקסי המקרקעין המגבילה אותו מביצוע מכירה של נכסים, ככל שימצא לנכון לעשות כן".

26. למקרא טענות הצדדים עולות מספר סוגיות המצריכות הכרעה, ואלו הן:

- מהו היקף שיקול הדעת שהוקנה לנתבע במסגרת סעיף 6 לצוואת המנוחה – האם מדובר בשיקול דעת בלעדי ומוחלט כטענת הנתבע, או שיקול דעת מותנה כטענת התובעת. שאלה זו תיבחן על רקע הוראות הצוואה בכלל והוראת סעיף 6 בפרט;

- האם רצונו של הנתבע למכור את בית המגורים הינו "נחוץ כדי להבטיח את כל צרכיו ומחסורו, בתנאים כפי שקיימים במועד עריכת הצוואה, לרבות כל הצרכים הרפואיים ו/או הסיעודיים להם יזדקק" בהתאם לסעיף 6 לצוואה או שמא רצון זה נובע משיקולים זרים ואחרים שאינם ממין העניין. שאלה זו תבחן על רקע כלל נסיבות המקרה ועדויות הצדדים;

- מהם הסעדים האופרטיביים שניתן להעניק לתובעת במסגרת תביעתה.

27. נפנה להלן לבחינת שאלות אלו, אחת לאחת.

היקף שיקול הדעת שהוקנה לנתבע על פי הצוואה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

28. הנתבע העיד בחקירתו כי לא חלה עליו כל מגבלה במכירת הנכסים שקיבל בירושה על פי צוואת המנוחה, ולדבריו: **"אין לי שום מגבלה. הנכסים שלי ואני יכול לעשות בהם מה שאני רוצה"** (עמ' 106, ש' 14-15). הנתבע שב וחזר על אמירה זו גם בסיכומיו (סעיפים 29-25 והרישא לסעיף 30). מנגד, לטענת הנתבעת, זכותו של הנתבע למכור את הנכסים שקיבל מהמנוחה כפופה לתנאי הקבוע בצוואה והוא שהנתבע יקלע חו"ח למצב שבו יהיה הדבר נחוץ להבטיח את חסרונו ואת צרכיו הרפואיים והסיעודיים. יוצא, אפוא, כי על מנת להכריע במחלוקת בין הצדדים, יש להידרש לפרשנות צוואת המנוחה ובפרט סעיף 6 לצוואה.

29. המסגרת הנורמטיבית לפרשנות צוואה נקבעה בסעיף 54 (א) לחוק הירושה, המורה כדלקמן:

"מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות."

30. פרשנות צוואה היא שליפת משמעותה המשפטית של לשון הצוואה מתוך מגוון משמעויותיה הלשוניות (ע"א 1900/06 **טלמצ'יו נ' האפוט' הכללי**, פ"ד נג (2) 817. ככל טקסט אחר גם הצוואה זקוקה לפירוש. גם צוואה "ברורה" מחייבת פרשנות שכן בהירותה של הצוואה היא תוצאת פרשנותה. בעיית היסוד בפרשנות צוואה, כמו בפרשנות של כל טקסט משפטי, היא ביחס בין הלשון לאומד הדעת, בין "הגוף" לבין "הנשמה". במתח הפנימי שבין "הגוף" לבין "הנשמה", יש ליתן בפרשנות הצוואה משקל מיוחד ל"נשמה". הטעם לכך הוא שהאינטרס היחיד הראוי להגנה בצוואה הוא רצונו של המצווה.

31. לשון הצוואה קובעת את גבול הפרשנות (במובן הצר). אומד דעת המצווה חייב להיאחז באחת ממגוון המשמעויות הלשוניות של הצוואה. פרשנות צוואה אפשרית רק אם האמצעי (הלשון) מסוגל להגשים את המטרה ("אומד דעת המצווה"). כאשר האמצעי לא מסוגל להגשים את המטרה נפסקת הפעילות הפרשנית (במובנה הצר) וכדי ליתן תוקף למטרה, נדרשות דוקטרינות לבר-פרשניות אשר מאפשרות לשופט להגשים את אומד דעת המצווה. אלה הם מקרים מיוחדים בהם הדין מאפשר מתן מובן לצוואה או ביצועה הלכה למעשה גם אם למובן זה או לביצוע זה אין קשר מילולי מינימלי עם לשון הצוואה (כב' הנשיא (בדימ') ברק **פרשנות במשפט** (כרך חמישי) הוצאת נבו, עמ' 195).

32. על כן, בפרשנות צוואה יש להתחשב בשני יסודות מרכזיים: **לשון הצוואה ואומד דעת המצווה.**

מן הכלל אל הפרט, לענייננו:

33. למקרא הוראות הצוואה ובפרט סעיף 6 בה עולה כי המנוחה ביקשה להגביל את שיקול דעתו של הנתבע במכירת הנכסים לרבות בית המגורים. מסקנה זו מושתתת על התחקות אחר לשון הצוואה ואומד דעתה של המנוחה, כמפורט להלן.

לשון הצוואה:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

34. עסקינן בצוואה משותפת למנוחה ולנתבע. כך עולה במפורש מסעיף 9.6 לצוואה בו נרשם **"התנאי כאמור נקבע על ידי בהסתמך על צוואתו של י' הנחתמת במקביל..."** וסעיף 9.7 לצוואה בו נרשם **"הכוונה המשותפת של י' ושלי היא ..."** וכן מדברי הנתבע עצמו **"החלטנו ביחד וכתבנו ביחד"** (עמ' 107, ש' 18), כך שקיימת הסתמכות של המנוחה על הוראות צוואת המנוח. עוד עולה כי המנוחה ביקשה בצוואתה ליצור הסדר של "יורש אחר יורש" כמשמעו בסעיף 42 לחוק הירושה, התשכ"ה – 1965 על פיו בשלב הראשון הנתבע זוכה בכלל עיזבונה ובשלב השני (לאחר פטירת הנתבע יבדל"א) זוכים במה שיותר שלושת הילדים. עם זאת, אין המדובר בהסדר פשוט ושגור של "יורש אחר יורש" אלא הסדר מפורט ומחושב במסגרתו קבעה המנוחה תנאים ותניות אשר מבטאים את רצונה ואומד דעתה של המנוחה על פי צוואתה.

35. אשר לנכסי המקרקעין שירש הנתבע מהמנוחה, קבעה המנוחה בסעיף 6 לצוואה באופן מפורש כך **"הנני מורה ומצווה כי י' ימשיך להשכיר, עפ"י שיקול דעתו הבלעדי, עד אריכות ימיו ושנותיו ולא ימכור אותם..."**, קרי ברירת המחלל מבחינתה של המנוחה היא שהנתבע ימשיך להשכיר את הנכסים במובחן ממכירתם. בהמשך קבעה המנוחה כי מכירת הנכסים תהיה **"אלא אם כן הדבר יהיה נחוץ כדי להבטיח את כל צרכיו ומחסורו, בתנאים כפי שקיימים במועד עריכת צוואתי זו, לרבות כל הצרכים הרפואיים ו/או הסיעודיים להם יזקק"**, ללמדך כי מכירת הנכסים צריכה להיות מתוך צורך ו/או נחיצות ממשיים על מנת להבטיח את צרכיו ומחסורו של הנתבע. ולסיום קבעה המנוחה כי **"למען הסר ספק יובהר, כי אני מעניקה לי' את שיקול הדעת הבלעדי בהחלטה האם יש צורך במכירת נכס כדי להבטיח את צרכיו, אם לא ואני מבקשת שלא תירשם שום הערה בפנקסי המקרקעין המגבילה אותו מביצוע מכירה של נכסים, ככל שימצא לנכון לעשות כן"**, קרי אי רישום הערה המגבילה את הנתבע במכירת הנכסים הינה בתנאי שהמכירה נועדה להבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע כמפורט בצוואה.

36. הנה כי כן, מלשון הצוואה עולה במפורש כי גם לאחר שהמנוחה ציוותה את כלל רכושה לנתבע, אזי ברירת המחלל מבחינתה היא שהנתבע ימשיך להשכיר את הנכסים עד אחרית ימיו ושנותיו ובעניין זה העניקה המנוחה לנתבע שיקול דעת מוחלט. אולם, בכל הנוגע למכירת הנכסים, אין המדובר בשיקול דעת מוחלט, אלא שיקול דעת מותנה בכך שמכירת הנכסים הינה נדרשת להבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע באותם תנאים שקיימים בעת עריכת הצוואה לרבות צרכים רפואיים ו/או סיעודיים להם יזדקק. זאת ועוד, מאחר שהמנוחה סמכה על הנתבע שימכור את הנכסים לצורך הבטחת צרכיו ומחסורו בלבד, ביקשה המנוחה שלא תירשם הערה מגבילה בלשכת רישום המקרקעין. יוצא, איפוא, כי גם הוראת המנוחה לאי רישום הערה המגבילה את הנתבע במכירת הנכסים מכילה בחובה הוראה לפיה מדובר במכירה שנדרשת לצורך הבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע בלבד.

37. לסיכום, על פי לשון צוואת המנוחה מכירת הנכסים הוגבלה באופן מפורש אך ורק לצורך הבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע. בנסיבות אלו, אין ולא ניתן לקבל את טענות הנתבע כי המנוחה הורישה

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

1 לו את כל רכושה ללא סייג ו/או נתנה לו שיקול דעת מוחלט באשר למה יעשה ברכושה וטענה זו
2 סותרת את הלשון המפורשת של סעיף 6 לצוואה.
3
4

אומד דעת של המצווה :

5
6
7 38. במקרה שלפנינו, ניתן ללמוד על אומד דעת המצווה מתוך בחינת הצוואה בכללותה. יפים הדברים
8 שנאמרו בע"א 530/79 שפניר נ' דנציגר, פ"ד לה (3) 163, בעמ' 167, כדלקמן:

9
10 "ויתכן כי המילים שבהן השתמש המצווה במקום אחד ואשר נראות לא ברורות או
11 סותרות מקבלות את משמעותן הנכונה כאשר בוחנים יתר ההוראות וכיצד הן
12 משתלבות עם הכוונה הכללית. ואם אמנם עולה הכוונה באורח ברור וחד-משמעי,
13 אלא היא לא בוטאה בצורה נכונה, כי אז אין לחשוש ממתן הפירוש על פי הכוונה,
14 תוך העדפתה על המילים שהשתמשו בהן".
15
16

17 39. מעיון בצוואה, עולה כי רצונה של המנוחה היה להבטיח ולוודא כי הנכסים שהותירה אחריה יוותרו
18 ככל שניתן לשלושת ילדיה שכן מכירת הנכסים אינה מהווה מבחינתה ברירת המחדל. רצון זה נובע
19 גם משאר הוראות הצוואה ובפרט מהוראות סעיפים 8-9 לצוואה. בשלב ראשון קבעה המנוחה
20 הוראות ותניות אשר מכוונות כלפי הנתבע ולפיהן כל רכושה יעבור לידי הנתבע אלא שמכירת
21 הנכסים תהיה אפשרית אך ורק לצורך הבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע (סעיף 6 לצוואה) ובשלב
22 השני קבעה המנוחה הוראות ותניות אשר מכוונות כלפי ילדיה אשר נועדו להבטיח הפרדה נכסית בין
23 הילדים ובפרט בין התובעת לא' לאור מערכת היחסים העכורה ביניהם (סעיפים 8-9 לצוואה).
24 הוראות אלו מהוות חלק בלתי נפרד מאומד דעתה של המנוחה כפי שמשתקף בצוואה בכללותה.
25

26 40. אשר לבית המגורים ניתן לראות בבירור כי רצונה של המנוחה הוא שלאחר אריכות ימיהם ושנותיהם
27 של המנוחה והנתבע, תזכה התובעת בבית המגורים כאשר מטרת התנאים וההוראות לגבי הורשה זו
28 נועדו אך ורק כדי להבטיח הפרדה נכסית בין התובעת לבין הבן א' בנוגע לבניין בא' ובשים לב לכך
29 שלתובעת יש דירה בבניין זה. כך ניתן לראות כי המנוחה ייחדה סעיף ארוך ומפורט (סעיף 9) המכיל
30 8 סעיפי משנה, המפרט את רצונה להוריש את בית המגורים לתובעת (רצון אשר לדבריה היה משותף
31 גם לנתבע בעת עריכת הצוואה) כאשר מטרת הסעיף ליצור מנגונים אשר יבטיחו תמריץ לתובעת
32 להעביר לידי א' את דירתה בבניין בא' ולקבל לידיה את בית המגורים וכן נכס נוסף שרשום על שם
33 הנתבע (הדירה בפ' ח') ומתוך הסתמכות על האמור בצוואתו (סעיף 9.6 לצוואת המנוחה) ובדרך זו
34 תובטח ההפרדה הנכסית בין ילדיה. על רצון זה חוזרת המנוחה בסעיפים 9.1, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7 ו-
35 9.8. בנסיבות אלו, לא ניתן להתעלם מרצונה של המנוחה ליעד את בית המגורים לידי התובעת אשר
36 בא לידי ביטוי בסעיפים רבים בצוואתה. כן לא ניתן להתעלם מכך שהוראות סעיף 9 לצוואה צריכות
37 להיקרא בכפיפה אחת עם הוראת סעיף 6 לצוואה אשר מגבילה כאמור את שיקול דעתו של הנתבע
38 למכור את הנכסים שקיבל בירושה ובכלל כך בית המגורים, אלא לשם הבטחת צרכיו ומחסורו.
39

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

41. בהקשר זה אציין כי אינני מקבלת את טענת הנתבע לפיה המנוחה הקנתה לנתבע את שיקול הדעת הבלעדי להחליט האם יש צורך במכירה של נכס ואיזה נכס למכור משום הרצון לשמר את ההפרדה הנכסית ביניהם (ס' 28 לסיכומי הנתבע). טענה זו מתעלמת מרצונה הכללי של המנוחה בצוואתה להבטיח ככל שניתן כי הנכסים שהורשה לנתבע ישמרו בידי ילדיה וכן להבטיח כי מכירת הנכסים תעשה כצורך חיוני בלבד להבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע. במאמר מוסגר אציין כי דווקא טענת הנתבע לפיה כל החלטה של הנתבע למכירת אחד הנכסים תפגע בילד אשר אמור לרשת אותו בשלמות, מלמדת על כך שכל מכירה צריכה להיעשות בדיוק לשם המטרה אותה ביקשה המנוחה להבטיח, קרי רק אם קיים צורך חיוני או ממשי להבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע בבחינת חריג לכלל ולא הכלל עצמו.

42. על רקע האמור ובפרט אומד דעתה של המנוחה כמפורט לעיל, יש לבחון האם מכירת בית המגורים בנסיבות דנן היתה נחוצה על מנת להבטיח את צרכיו ומחסורו של הנתבע. בהיבט זה אציין כי השאלה האם מכירת נכס כלשהו נועדה להבטחת צרכיו ומחסורו של הנתבע, אם לאו, היא שאלה שמוכרעת על ידי בית המשפט, ולכן אין ממש בטענת הנתבע לפיה אין לתובעת זכות תביעה כל עוד הנתבע בין החיים. אשר לזכות העמידה של היורש השני להגיש תביעה בעניין היקף העזבון בחיי היורש הראשון ניתן לעיין בפסק דין שניתן בתמ"ש 14-09-37623 נ' י' א' נ' ל' מ' ג' (א') (פורסם במאגרים, 10.6.19), פסקאות 30-31 לפסק הדין והאסמכתאות המובאות שם.

43. אשר על כן, מעת שנוצרה מחלוקת בין הצדדים בקשר לנחיצות המכירה ו/או התנהלות היורש הראשון בחוסר תום לב, הדרך לבירורה היא בבית המשפט.

האם מכירת בית המגורים נועדה להבטיח את צרכיו ומחסורו של הנתבע, אם לאו:

44. בענייננו, לאחר בחינת מכלול הנתונים, שוכנעתי כי התנהלות הנתבע למכירת בית המגורים חורגת משיקול הדעת שניתן לו על פי הצוואה שכן **אינה נדרשת כצורך חיוני** על מנת להבטיח את כל צרכיו ומחסורו של הנתבע כמשמעותו בצוואת המנוחה. יתר על כן, למרבה הצער התרשמתי כי ההחלטה למכור את בית המגורים מתוך כלל האפשרויות הכלכליות שעמדו בפני הנתבע נעשתה משיקולים לא ענייניים שקשורים לסכסוך בין האחים. להלן אפרט את מכלול הנימוקים ביסוד מסקנתי זו.

הסברו של הנתבע למכירת דירת המגורים:

45. הנתבע העיד בחקירתו כי **"בריאותו תקינה, אין לו צרכים רפואיים ואין לו בעיות כספיות"**. יתר על כן, הנתבע אישר כי הוא ממשיך להעביר לנכדיו סכום חודשי בסך כולל 27,000 ₪ (עמ' 112, ש' 16-20). כשנשאל הנתבע מדוע החליט למכור את בית המגורים, השיב הנתבע כי מכירה זו נועדה להשיב לידי הבנים את כספי הפיקדון שנטלו כהלוואה לצורך מימון מעברו לדיר המוגן, ולדבריו **"החלטתי להחזיר את ההלוואה ולמכור את הדירה, זו החלטה שלי וזה מה שרציתי. אני תמיד החלטתי מה**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

לעשות עם הנכסים שלי" (עמ' 108, ש' 23-25). בנסיבות אלו, יש לבחון האם מדובר "צורך חיוני על מנת להבטיח את כל צרכיו ומחסורו של הנתבע", כמשמעו בצוואת המנוחה.

46. כבר עתה ייאמר כי לאחר בחינת מכלול הנתונים מצאתי כי גרסתו של הנתבע אינה נקייה מספקות ואף מגלה תמיהות ותהיות, כמפורט להלן:

47. ראשית, לתיק בית המשפט לא צורפו מסמכי הלוואה בסך 2 מיליון ₪ שניטלה על ידי הבנים או מי מהם, כך שכלל לא הוכח כי אכן ניטלה הלוואה כאמור לצורך תשלום דמי הפיקדון. כן לא צורפו כתבי ערבות של מי מהצדדים להלוואה זו (עמ' 97, ש' 15). בנוסף, לא צורפו מסמכי בנק של מי מהבנים אשר מעידים על פירעון תשלומי הלוואה. יצוין, כי הגם שנטען כי שני הבנים משלמים את הלוואה, הן הנתבע והן יי לא ידעו מה ההחזר החודשי. כשנשאל הנתבע על כך, השיב: "שאל את יי הוא מנהל את החשבונות שלי" ולאחר מכן אמר כי "אני לא יכול להגיד לך, אני לא מתעסק בענייני הכספים" (עמ' 108, ש' 27 ו-31). יוצא, אפוא כי למעט טענתם של הנתבע והבנים כי ניטלה הלוואה בסך של כ- 2 מיליון ₪, לא צורפו אסמכתאות לכך. גם צילום השיק שנמסר על ידי א' לבית הדיור המוגן לצורך תשלום הפיקדון (נספח 2 לכתב ההגנה), אין בו כדי להעיד כי אכן נטלה הלוואה.

48. שנית, במקרה דנן, עולה מי שמנהל בפועל את כספיו של הנתבע הם הבנים. כך, העיד הנתבע באופן מפורש כי "אני לא מתעסק בענייני הכספים" (עמ' 106, ש' 31) וכי "אני לא מתערבב בעניינים ולא מעורב" (שם, בעמ' 110, ש' 19) וכי הבנים שלו מנהלים את כל רכושו, ולדבריו "אני סומך על הבנים שלי שמנהלים את הדברים בצורה מסודרת" (שם, עמ' 110, ש' 23). כשנשאל א' על כך, הוא ניסה להתחמק ולאחר מכן הודה כי קיימת חלוקת תפקידים ברורה לפיה יי מטפל בעניינים הכספיים והוא מטפל בשכירויות ושניהם "מדווחים לאבא מה קורה" (עמ' 112, ש' 1-2). כן כשנשאל כיצד עושה עסקים בפועל בבניין בא' חרף היותו שייך לנתבע, השיב כי הכל נעשה "בדעתו ובידיעתו" של הנתבע וכי "הוא ידע על כל דבר שאנחנו עושים" (עמ' 115, ש' 35). אמירות אלו מלמדות על ערבות בהתנהלות הכלכלית בין הנתבע לבנים וכן טשטוש גבולות ביניהם. משכך, לא מן הנמנע כי מדובר בכספים שנטלו על חשבון נכסים אחרים של הנתבע בהתחשבות קיימת או עתידית בינו לבין הבנים.

49. שלישית, גם בנוגע לאופן שבו התקבלה ההחלטה ליטול את הלוואה על מנת לממן את המעבר של הנתבע לבית הדיור המוגן, רב הנסתר על הגלוי. אשר לעצם המעבר, הנתבע העיד כי מדובר בהחלטה שהתקבלה על ידי הבנים בלבד ולדבריו: "לא שאלו שאלות, הם ראו שאני בודד אז הם החליטו שאני אעבור לבית אבות קרוב לבית של יי" (עמ' 108, ש' 23-25). כן, יי אישר כי הנתבע כלל לא ביקש מהבנים לממן את תשלום הפיקדון לדיור המוגן וכי הדבר נעשה ביוזמת הבנים בלבד (עמ' 111, ש' 4-7). יצוין, כי גם התובעת העידה כי לא שיתפו אותה בהחלטה ליטול הלוואה לצורך מימון הפיקדון אלא הטיחו בפניה על כך בדיעבד וככל שהיו פונים אליה, היתה נרתמת לעניין זה (עמ' 55, ש' 20 - עמ' 56, ש' 2). ללמדך, כי ההחלטה ליטול הלוואה על מנת לממן את מעברו של הנתבע לבית הדיור המוגן היתה של הבנים בלבד ולא של הנתבע עצמו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

50. רביעית, גם בהחלטה שהתקבלה להשיב לבנים את כספי ההלוואה נתגלו תמיהות בעדויות הנתבע והבנים. הבנים העידו כי לא נעשתה כל פניה מטעמם אל הנתבע לצורך השבת כספי ההלוואה. י' אישר בעדותו כי לא היתה כל דרישה או לחץ להשבת ההלוואה על ידי הנתבע אלא תקופה מסויימת לאחר שהנתבע התאקלם בדיור המוגן והביע שביעות רצון מהמקום החלו "לעשות סידורים להחזרת המימון" (עמ' 99, ש' 20-26). גם א' אישר כי בחלוף תקופה מסוימת, החלו לדבר עם הנתבע על נושא החזר ההלוואה ואז "נפל הפור" לדבריו למכור את בית המגורים (עמ' 113, ש' 5-12).
51. חמישית, טענת הנתבע כי ביקש למכור את בית המגורים מאחר ש"לא רצה להיות חייב לבניו מאומה" אינה מתיישבת עם העובדה כי בעבר נערכו בין ההורים לבין הבנים הסכמי הלוואה. כשנשאל א' על מימון דמי פינוי הדייר המוגן בבניין בא' שבוצע בשנת 2014, השיב כי דמי הפינוי שולמו באופן ש"חלק אבא ואנחנו עזרנו לו. הפינוי עלה באזור ה - 600,000 ₪. מתוך זה בערך 200,000 ₪ יצא מחשבונם של ההורים ואת היתרה 400,000 ₪ עזרנו אני וי' בתור הלוואה" (עמ' 112, ש' 32-33) ואף חזר ואישר את העובדה כי נערך "הסכם הלוואה עם ההורים, הסכם מסודר" (שם, בעמ' 35). בנסיבות אלו, התעקשותו של הנתבע כי אינו רוצה להיות חייב שקל למי מילדיו סותרת התנהלותו בעבר לעריכת הסכמי הלוואה בינו לבין הבנים.
52. שישית, אין חולק כי הנתבע הינו אדם אמיד ביותר. לנתבע הכנסות חודשיות שוטפות, גמלה ממשדד הביטחון והכנסות משכר דירה בסכום של כ-90,000 ₪ לחודש וכן נכסי מקרקעין רבים בנוסף לרכוש אותו ירש מהמנוחה בשווי של מיליוני שקלים (לטענת התובעת בשווי 25 מיליון ₪) (לפירוט הנכסים ר' עדות א' בעמ' 113, ש' 23-25). בנסיבות אלו, לא היתה כל מניעה להשיב לידי הבנים את כספי ההלוואה ממקורותיו ללא צורך במכירת נכסים דווקא. כך מתוך עדות הבן י':
- ש. כמה אבא מקבל ממשדד הביטחון?
 ת. סדר גודל של 23,000 ₪ לחודש.
 ש. $23,000 + 55,000 =$ קרוב ל - 90,000 ₪.
 ת. כן.
 ש. אז אותה הלוואה מפורסמת אין בעיה להחזיר אותה
 ת. האם אתה יודע את ההוצאות שלו, מיסים, דיור, מטפלת, מס הכנסה, 27,000 ₪ לנכדים.
 ש. ב - 27,000 ₪ האלה אפשר לשלם את ההלוואה? בשכירות של ~~~ אפשר להחזיר את ההלוואה?
 ת. אתה כורך מין שאינו במינו מכיוון שקודם כל נורא קל לנקוב במספרים האלה של מה שאבא שלי מקבל, אבל יש לו הרבה מאוד הוצאות, חלקן בלתי צפויות כמו תחזוקת מבנים שמתיישנים והולכים, כמו טיפולי בריאות שהוא נזקק להם בנושא של עור שהוא נאלץ לשלם באופן מלא.
 ש. אבל אלו כספים שייחדתי לו ואלו כספים שהוא מוציא בלי שום קשר להכנסות שלו. אפשר להחזיר את ההלוואה בסכומים האלה או לא?
 ת. אם אפשר להחזיר את ההלוואה? לא יודע.
 ש. אתה מחזיר ואתה לא יודע?
 ת. לא (עמ' 106 לפרוט' 5.6.19, ש' 29- עמ' 107, ש' 9).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

53. סיכומם של דברים, הטענה כי דמי הפיקדון שולמו בהלוואה שנטלה על ידי הבנים לא הוכחה כלל וכלל. מעבר לכך, גם אם נטלה אותה הלוואה, לא הוכחו ההחזרים החודשים ומדוע לא ניתן היה להשיבם מתוך הכנסותיו השוטפות של הנתבע. כן עלה כי ההחלטה על מימון תשלום הפיקדון באמצעות נטילת הלוואה נעשתה ביוזמת הבנים בלבד ואף לאחר שניטלה ההלוואה לא היתה דחיפות מבחינתם של הבנים להשיבה, כך שבנקל ניתן היה למצוא פתרון אחר להשבת הכספים ללא צורך למכור את בית המגורים. כן התעקשותו של הנתבע שלא להיות חייב לבניו ורצונו להשיב לבניו את מלוא סכום ההלוואה באופן מידי אינם עומדים בקנה אחד מול התנהלותו בעבר לעריכת הסכמי הלוואה ביניהם ולכן לא ברור העיתוי והצורך החיוני למכירת בית המגורים בנסיבות אלו.

סבירות ההחלטה למכור את בית המגורים:

54. בכתב התביעה ואף בתצהירי הנתבע והבנים לא ניתן כל הסבר מניח את הדעת מדוע מבין כלל האפשרויות הכלכליות הרבות והמגוונות אשר עמדו בפני הנתבע, התקבלה החלטה למכור דווקא את בית המגורים ולא נכס אחר. הטענה כי מדובר ב"שימוש כנגד שימוש" או "החלפת דירה בדירה" לא נטענה בכתבי הטענות שהוגשו על ידי הנתבע והבנים אלא הועלתה לראשונה בחקירתם ומהווה "הרחבת חזית אסורה". כשנשאל י' על כך, לא היה מענה ענייני בפיו. כך מעדותו:

"ש. ההחלטה למכור את הבית ב~~~ – אתה אומר בסעיף 19 שאבא החליט. כשהוא אמר לך שזה מה שהוא מחליט – מה אמרת לו?
ת. שזו החלטה סבירה לחלוטין, החלטה הגיונית.
ש. למה הגיונית?
ת. מכיוון שאבא שלי הגיע למסקנה שאחרי תקופת שהות קשה מכל הבחינות שהוא היה לבדו בבית ב~~~, וכאשר הוא עבר קרוב אלי לדיוור המוגן XXX והסתדר שם והיה לו טוב שם והחיים שלו השתקמו משמעותית מאז שהוא שם ולא כמו שהוא היה לבד ב~~~ – אז זו החלטה הגיונית. ומכורח המציאות שמימון רכישת הדיוור המוגן XXX בעלות 2 מיליון ש"ח, ומכיוון שיש לו נכסים ומכיוון שיש לו יכולת לממן את המעבר הזה, ההיגיון שלו אמר החלפת דיוור בדיוור, החלפת דירה בדירה.
ש. כשאבא ביקש מכם לטפל במכירה של הבית ב~~~ היא הייתה מושכרת?
ת. כן, עד היום היא מושכרת.
ש. זה הגיוני לך באותה מידה שאבא היה מחליט למכור את אחת הדירות ברח' א'?
ת. קודם כל הרכוש שלו ולא שלי. ההיגיון שלי שהוא גר בבית וזה היה מקום המגורים שלו והוא העתיק מגורים למקום אחר, אז היה צריך לממן את זה ומכאן זה שיקול דעת שלו בלבד איך לבצע את זה.
ש. מקודם אמרת שזה נראה לך הגיוני. לא נראה לך יותר הגיוני למכור דירה יותר זולה?
ת. לא.
ש. אם הולכים על היגיון, הבית ב~~~ שווה הרבה יותר מהדירות האחרות – לא נראה לך הגיוני יותר למכור דירה יותר זולה כדי לממן שהות ב – 2 מיליון? זה נשמע לך הגיוני למכור בית ששווה 7 מיליון כדי לממן שהות של 2 מיליון?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

1 ת. לא, השיקול הענייני מבחינתי זה החלפת שימוש בהחלפת שימוש. ז"א אם השימוש
2 הקודם שלו בנכס היה ב~~~ והוא שינה ל-XXX למקום מגורים חדש אז מבחינתי זה
3 הגיוני לעשות את זה.
4 ש. ההיגיון שלך ושל א' הוא למכור נכס שאמור ללכת לב' ולא למכור נכס שהוא שלכם שאתם
5 מתייחסים אליו כנכס שלכם גם היום?
6 ת. אני אומר שזכותך לחשוב מה שאתה חושב.
7 ש. אתה חושב שיש היגיון במחשבה שלי?
8 ת. אמרתי את התשובה שלי.

לשאלת בית המשפט

9 ש. הסיסמא של שימוש כנגד שימוש זה משהו שמופיע בתצהיר?
10 ת. לא זוכר. (בודק) כן, מפנה לסעיף 19.
11 ש. אני מדברת על מה שאמרת לגבי ההיגיון שלך של שימוש כנגד שימוש. זה מופיע בתצהיר?
12 ת. לא, לא נדרשתי לנושא ההחלטה מה ואיך, זה לא נכס שלי ולא שיקול שלי. זה לא אמור
13 להיות בתצהיר שלי (עמ' 98, ש' 3-עמ' 99, ש' 2).

14 בעניין זה, ר' גם עדות א' בעמ' 113, ש' 4-21.

15 55. עם זאת, חרף האמור לעיל ובניגוד לטענה כי מדובר לכאורה בהחלפת "דירה כנגד דירה", התרשמתי
16 כי ההחלטה למכור את בית המגורים התקבלה על רקע הסכסוך בין התובעת לא' שהוחרף לאחרונה
17 בקשר לזכויות הבניה בבניין בא'. יצוין כי לתיק בית המשפט צורפו תכתובות דוא"ל בין התובעת לא'
18 שנערכו בשלהי שנת 2016 (נ/22-נ/27) מהם עולה בבירור ניסיונו של א' כיזם של הפרוייקט לקבל את
19 הסכמת התובעת לבנות בניין חדש במקום הבניין הקיים בא' ורצונה של התובעת להסדיר במסגרת
20 זו גם את התנאים שנקבעו בצוואת המנוחה. יצוין, כי גם אם דרישתה של התובעת אינה לגיטימית
21 ברצון לכרוך את שני הנושאים (ואיני קובעת מסמרות בעניין זה) ניתן להיווכח בעוצמת הקונפליקט
22 בין התובעת וא' כפי שהיא משתקפת מתוכן וסגנון התכתובות (ר' למשל תכתובות דוא"ל שנשלחו
23 ביום 4.9.16 וצורפו במסגרת נ/27). כן ניתן לעיין בתכתובות דוא"ל בין התובעת לבין י' מיום 30.3.16
24 (ת/6) בה הוא מציע לתובעת למצוא פתרון כולל וסופי בנוגע לחלוקת הרכוש והפרדת הנכסים
25 בהתאם לצוואת המנוחה ובין היתר גם בקשר לבניין בא'. כשנשאל י' על המייל שכתב לתובעת ענה
26 בצורה לא עניינית. כך מתוך עדותו:

27 ש. אני מפנה אותך לת/6 (מייל שאתה הגשת).
28 ת. מכיר.
29 ש. אני אתחיל מההתחלה. בהתייחס למייל שאתה כותב "א' ואני בקשר יומיומי צפוף מאוד
30 עם אבא... מקבלים החלטות במשותף איתו". ההחלטה למכור את ~~~ גם הייתה בקשר
31 צפוף אתו במשותף?
32 ת. ההחלטה שלו, אני לא החלטתי עבורו. שאני מדבר על קשר צפוף זה המצב, הוא היה
33 מתקשר אלי 4, 5 פעמים ביום גם לאשתי וגם לאחי. זה המשמעות של קשר צפוף.
34 ש. אתם מקבלים החלטות במשותף איתו מה הוא יאכל בוקר צהריים או ערב או מה הוא
35 ילבש?
36 ת. לא ברמה הזו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- ש. אז אני מניח שהחלטות קשורות לנושאים הכספיים.
- ת. ההחלטות קשורות לכל מה שקשור אליו ואני אתן דוגמא. לפני שאימא שלי נפטרה היא הורתה לתת לכל ילד 9000 ₪. כשאימא שלי נפטרה פניתי לאבא ושאלתי אותו אם הוא רוצה להמשיך את זה או שהוא רוצה להשאיר את הכסף אצלו, הוא אמר לי שמה שאימא רצתה באותו זמן אז זה מה שיימשך.
- ש. במייל אתה מתייחס לכל הנושאים של הדירות, הצוואה של אימא, לרכוש המשפחתי לכל זה אתה מתייחס. כשאתה מתייחס לקבלת החלטות במשותף אתה מתייחס לכלל הדברים. אז תענה לי בכנות - ההחלטה למכור את ~~~ הייתה החלטה משותפת שלך ושל א'?
- ת. לא, ההחלטה הייתה של אבא שלי. כל ההחלטות שנובעות מהעניינים שלו היינו מביאים אליו והוא בסופו של דבר היה מקבל את ההחלטה. לא עשינו שום דבר בלי לדעת קודם מה הרצון שלו ומה ההחלטה שלו.
- ש. האם ההחלטות המשותפות היו ביחס לנושא שבהמשך אתה כותב במייל "למצוא נוסחה מנצחת בינינו לחלק את הרכוש..." או שלא?
- ת. לא, אותה הורדת מפלס המתיחות מתייחסת להפרדת הנכסים.
- ש. אני רוצה להמשיך ולהפנות אותך לאותו סעיף. "כל הרכוש שהיה על שם אימא מועבר בירושה לאבא, אינו ניתן לשינוי, כלומר את מה שאימא ציוותה לך יהיה רק שלך ללא יכולת של אבא לשנות זאת..." האם אתה מסכים איתי שהדירה ב~~~ זו דירה שאימא ציוותה, אחרי מות אבא חלילה, לב'?
- ת. בצוואה יש פסקה נוספת שמתייחסת לזכות של אבא לקבל החלטות עצמאיות לגבי הרכוש שהושאר לו.
- ש. אתה משנה את התשובה שלך.
- ת. אני לא משנה.
- ש. זה סותר. אתה אומר: מה שאימא ציוותה לך או לי או לא' אבא לא יכול לשנות
- ת. זה אומר שאבא לא יכול לקחת החלטה לגבי נכס שנגיד הורש לי ולהעביר אותו למישהו אחר. זה צוואה הדדית ולזה זה מתייחס. כמובן שיש בצוואה אמירה חד משמעית ליכולת של אבא שלי לקבל החלטות לרווחתו.
- ש. כשאימא ציוותה בצוואה שלה, היה תנאי שב' תקבל את הבית ב~~~ בתנאי שהיא תעביר את הדירה בא' לא' ואבא יתן לה את הדירה בפ' ח' האם הכוונה שלך שאבא לא יכול להעביר את הדירה בפ' ח' למישהו אחר?
- ת. כשאבא שלי פעל כפי שהוא פעל זה לא היה בחלל ריק. התנאי הזה לא היה תנאי וזה למיטב ידיעתי המשפטי למרות שאני לא משפטן, לא היה תנאי שחייב את אבא שלי לקיים את התנאי הזה בכל זמן שהוא לא בוצע.
- ש. אז במייל שכתבת לב' אתה מטעה אותה, האם זה היה בכוונה?
- ת. אתה לוקח חלק ממשפט ואתה מייחס לזה הבנה אחרת.
- ש. יכול להיות שניסית להרדים את ב' כדי שהיא לא תחשוש שאתם בעצם מנסלים אותה מהירושה?
- ת. לא.
- ש. מתי ידעת שאבא העביר את הדירה בפ' ח' לא'?
- ת. לא זוכר תאריכים.
- ש. היית אצל עו"ד ר' גם?
- ת. לא.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- ש. לפני שהעברה בוצעה – ידעת שנעשית העברה?
ת. כן" (עמ' 102, ש' 36-עמ' 104, ש' 14).
56. כן, בניגוד לנטען, התרשמתי כי בפועל כל ההחלטות הכספיות ו/או הכלכליות בעניינו של הנתבע התקבלו בשיתוף מלא עם הבנים ואף על דעת הבנים בלבד, ולכן ניסיונם של הנתבע והבנים להציג מצג כאילו מדובר בהחלטה עצמאית של הנתבע בלבד שאינה תלויה בסכסוך בין האחים בקשר לזכויות הבנייה הבניין בא', אינה יכולה להתקבל. מסקנה זו מתחדדת גם לנוכח ניסיונם המלאכותי של הבנים להרחיק עצמם מההחלטה שהתקבלה למכור את בית המגורים, באופן מאולץ ולא אמין ובפרט שכל שאר ההחלטות הכרוכות במעברו של הנתבע לבית הדיור המוגן התקבלו על ידם. יתרה מכך, בנסיבות דנן, שוכנעתי כי ההחלטה למכור את בית המגורים התקבלה באופן מתוכנן ויזום על מנת לסכל את קיום התנאי בצוואת המנוחה אשר מקנה לתובעת את הזכויות העתידיות בנכס זה. מעדות י' עלה בבירור כי בניגוד לנטען, בפועל היתה חשיבה מתוכננת בנוגע להחלטה איזה נכס למכור. כך מתוך עדותו:
- ש. למה לא נפל הפור למכור דירה יותר זולה כדי להחזיר 2 מיליון ₪?
ת. ככל שאני יודע לאבא שלי יש דירה ברח' ג' שהיא לא עמדה על הפרק, לא יודע למה. הייתה מנטרה מסוימת, מגורים שלי כנגד המגורים שגרתי בהם. דירת פ' ח' אבא שלי מראש לא רצה לגעת בה. הבית ברח' א' החלטנו בהחלטה משותפת לעשות פינוי בינוי וההחלטה למכור ברח' א' לא הייתה רלוונטית.
- ש. כמה נכסים ורכוש יש לאבא שלך מעבר לזה?
ת. יש לו נכסים מסחריים ברח' ב' שני אולמות כל אחד בערך 70 מ"ר. יש לו ברח' ק' שטח משרדים של בערך 90 מ"ר. יש לו בד' הש' שטחי משרדים של בערך 270 מ"ר. יש לו חלק בנכס בש' י', חלק שלו וחלק שלנו בסך 150 מ"ר. יש לו משרד בא'.
- ש. אנחנו הגדרנו שהשווי של הנכסים האלה עולה לסך של 25 מיליון ₪.
ת. לא בדקתי. האם זה לפני מס שבח או אחרי? כי כל הנכסים, למעט ש' י', השבח עליהם מלא.
- ש. ז"א, אתם עשיתם שיקול מסחרי למכור דווקא נכס שווה 7 מיליון ₪ לעומת משרד או נכס שהשווי שלו 2 מיליון נטו?
ת. קודם כל, אמרת שיש לנו, אבל זה של אבא שלי. אבא שלי בחיי זה שלו ולא שלי.
- ש. אבל אבא שלך יכל למכור נכס שהתמורה נטו שלו תהיה 2 מיליון ₪ ובזה לפתור את בעיית המימון. הרי הוא לא בן אדם חסר אמצעים והוא בעצמו אומר בתצהירו שהוא לא זקוק לעזרה של הילדים שלו.
- ת. אבא שלי בנה את עצמו ב – 10 אצבעות. האיש היקר הזה עשה ובנה ב – 10 אצבעות את הנכסים שלו. הוא אדם אמיד ואני גאה בו.
- ש. מפנה לסעיף 25 לתצהיר של אביך. למה במסגרת שיקול הדעת לא מכרתם, בהתייעצות המשותפת, נכס ששווה 2 מיליון נטו?
ת. קודם כל הדיון הזה מעולם לא התקיים. אבל אם אנחנו ננתח את זה, לצורך הניתוח גרידא, אז הנכסים המסחריים לא רלוונטיים כי זה להפסיד כסף, אף אחד לא היה נותן סכום כזה, ועוד לפני מס שבח. אף נכס מסחרי לא מגיע לסכום כזה.
- ש. כל הנכסים המסחריים לא מגיעים לסכום הזה?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

- 1 ת. לא אמרתי את זה.
2 ש. אפשר למכור שניים.
3 ת. אז זה להפסיד כסף. אתה תעשה את ההחלטות שלך. אנחנו יודעים לנהל את ההחלטות
4 המסחריות שלנו (ההדגשות אינן במקור) (עמ' 113, ש' 17- עמ' 114, ש' 10).
5
6 57. כן, למרבה הצער, בניגוד לנטען, התרשמתי כי הנתבע נקט בעמדה ברורה וחד צדדית בסכסוך בין
7 הילדים. הדבר עולה גם מתכתובות דוא"ל שנשלחו בין הבנים לתובעת בהן הוגדרו הנתבע והבנים
8 "כחזית אחת" מול התובעת. כך, בתכתובת הדוא"ל ששלח א' לתובעת במיום 4.9.16 בשעה 11:21
9 נכתב "עורך הדין שלך אינו מעניין, לא את אבא ולא אותי ואת י..." וכן מהשעה 10:41 בו חותם א'
10 "בשמי, בשם אבא וי" – היזמים של הבניין ברחוב א' ...". בנוסף, מתכתובת הדוא"ל (ת/6) לעיל בין
11 התובעת ל"א" נכתב: "א' ואני בקשר על בסיס יומי "צפוף" עם אבא ומשתפים אתו בכל פיסת מידע,
12 מתייעצים ומקבלים החלטות במשותף אתו". כן הדבר נלמד ממהלך נוסף שנעשה להעברת הדירה
13 בפ' ח' במתנה לא', דירה אשר יועדה לתובעת כעולה מהאמור בסעיף 9.6 לצוואת המנוחה, וכל זאת
14 מבלי שניתן כל הסבר מדוע נעשה הדבר. כשנשאל על כך א' הוא השיב:
15 ש. מתי דיברת עם ב' על הדירה ברח' א' ?
16 ת. אוגוסט 2016.
17 ש. זה הסכם המתנה שעשית עם אבא? באיזה תאריך זה היה?
18 ת. 24/11/2016. התצהיר מה – 28/11/2016.
19 ש. ז"א שאתה מנהל איתה מו"מ אתה כבר יודע שאבא מעביר לך את הדירה בפ' ח'.
20 ת. לא.
21 ש. אז ההחלטה מהרגע להרגע? הרי בין אוגוסט לנובמבר זה כמה חודשים ספורים.
22 ת. ההחלטה נבעה משינוי סיטואציה. ע', הבן של ב', גר בדירה בפ' ח'. כמו שכל הילדים
23 במשפחה גרו שם אז גם הבן שלה גר שם. הוא עבר לשליחות בחו"ל, עשה רילוקיישיין
24 ופינה את הדירה. באותה עת הבן שלי רצה להיכנס לגור שם, הדירה הייתה במצב לא טוב,
25 היה צריך להשקיע הרבה כסף שתהיה מתאימה למגוריו. הוצאתי 200,000 ₪ על שיפוץ
26 הדירה. על מנת שלא ייווצר מצב שקורה לאבא שלי משהו חס וחלילה והכסף ירד לטמיון
27 אז החלטנו להעביר את הדירה על שמי. זה בטל ב – 60 כי הוא ממילא רצה להעביר את
28 הדירה על שמי.
29 ש. ז"א יש 200,000 ₪ שהשקעת ובתמורה לקחת 4 מיליון?
30 ת. אני לא לקחתי, אבא נתן לי במתנה.
31 ש. אתה לא מאמין באבא שלך? אתה אומר שהוא מסוכן ושהוא יכול לשנות את הצוואה?
32 ת. לא נכון, אתה מעמיד את הסיטואציה איך שנוח לך. יש התניה מאוד ברורה לכך שאם
33 הדירה עוברת לאחד אז משהו קורה. אם הדירה לא הייתה עוברת אלי הייתי מפסיד
34 מהכיס שלי 200,000 ₪.
35 ש. בתחילת החקירה שלך אתה לא זכרת את התנאי, היינו צריכים להזכיר לך שהדירה בפ'
36 ח' עוברת לב' בהתאם לצוואה
37 ת. זה לא נכון. אתה מנסה לשתול בפה שלי דברים שלא היו" (עמ' 116, ש' 24- עמ' 117, ש'
38 (11).
39

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

ודוק, הסברו של א' כי היה מפסיד סך של 200 אלף ₪ ככל שהדירה לא היתה עוברת לבעלותו אינו רציני ואף לא הוכח. כך או כך, טיעון זה עומד בסתירה לעדות הבנים לפיה ידעו גם ידעו על צוואת המנוחה לאורך כל השנים וכן על התנאי האמור בה בקשר להעברת הדירה בפי' ח' לידי התובעת, כך שהתנהלות זו עומדת בסתירה לאמור בצוואת המנוחה.

כן מדברים אלו עולה בבירור כי קיימת סמיכות זמנים של שלושה חודשים בלבד בין הסכסוך שפרץ בין התובעת לא' בנוגע לזכויות הבנייה בבניין בא' לבין העברת הדירה בפי' ח' במתנה לא' ובהמשך קבלת החלטה למכור את בית המגורים. פעולות אלו יש בהן כדי לשנות את הסטטוס קוו הקיים בהתאם לצוואת המנוחה ואף לסכל את התנאי בצוואת המנוחה להעברת שני הנכסים (בית המגורים ודירת פי' ח') לידי התובעת, זכויות אשר היו כאמור בידיעתו ובהסכמתו של הנתבע ותוך הסתמכות המנוחה עליהן. יתר על כן, פעולות אלו בסמיכות זמנים של ממש מעידות על חשיבה מתוכננת ומתוזמנת להביא לסיכול זכויותיה העתידיות של התובעת בנכסים אלו על פי צוואת המנוחה מבלי שניתן כל הסבר מניח את הדעת לכך ומבלי שהוכח כל צורך ממשי בשינוי הסטטוס קוו בנוגע לנכסים אלו.

58. לא זו אף זו, בעניינינו חוסר סבירות ההחלטה למכור את בית המגורים דווקא מתעצם אף בשים לב להצהרת הנתבע לפיה אין לו שום מגבלה למכור את שאר הנכסים שלו וכי אין לו שעבוד עליהם (עמ' 106 לפרוט' 26.11.18, ש' 14-15). בנוסף, לא ניתן להתעלם מכך שבית המגורים היה מושכר בדומה לשאר הנכסים של הנתבע, ואף מהבחינה הזו אין המדובר בנכס פסיד.

59. לסיכום, הסברו של הנתבע כי ההחלטה על מכירת בית המגורים התקבלה משום שמדובר ב"דירה כנגד דירה" לא הועלה בכתבי הטענות מטעמו אלא הועלה לראשונה בחקירת הנתבע והבנים, ומשכך מהווה הרחבת חזית אסורה. כן עולה כי בניגוד למצג על פיו ההחלטה למכירת בית המגורים התקבלה כהחלטה עצמאית של הנתבע, לא כך היה הדבר. בפועל היתה זו החלטה מתוזמנת של הבנים והנתבע על רקע הסכסוך בין התובעת לאחיה שהוחרף עוד קודם לקבלת ההחלטה. כן שוכנעתי כי ההחלטה למכור את בית המגורים התקבלה באופן מתוכנן ויזום על מנת לסכל את התנאי בצוואת המנוחה להעברת הנכס לידי התובעת וחיזוק לכך ניתן לראות בהעברת הדירה בפי' ח' במתנה לא', פעולה שאף היא עומדת בניגוד לאמור בצוואת המנוחה, מבלי שקיים כל טעם לכך.

חובת ההתנהלות בתום לב:

60. כידוע, כל פעולה במילוי הוראות הצוואה צריכה להיעשות בדרך מקובלת ובתום לב. האמור מתחזק ביתר שאת בעניינינו מקום שהמנוחה קבעה בצוואתה הוראות ותנאים המופנים הן כלפי הנתבע והן כלפי הילדים באשר יעשה ברכושה. יתרה מכך, בעניינינו קיימת הסתמכות של המנוחה על האמור בצוואת הנתבע ואף עניין זה מחייב התנהלות הנתבע בתום לב מוגבר.

61. בע"א 1182/90 שחם נ' רוטמן, פ"ד מו (4) 330 נטמנו הזרעים הראשונים לתחולת עקרון תום הלב בגדרי סעיף 42 (ב) לחוק הירושה. יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט חשין לאמור:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

"יורש ראשון הוא איפוא בעלים לכל דבר ... אכן, יורש ראשון יודע שהמצווה ביקש כי הנכסים יגיעו, כעקרון, לידי של יורש שני, אך ידיעה זו – כשהיא לעצמה – אין בה כדי להטיל מגבלה משפטית על כוחו לעשות במה שקיבל כבתוך שלו; יכול ורשאי הוא לכלות את נכסי העיזבון – כולם או חלקם – ומבחינה משפטית גרידא עושה הוא על דרך זה כדין. כך מבחינה משפטית – לא כך מבחינה מוסרית" (עמ' 337).

62. לאחר מכן, בבע"מ 9085/16 פלונית נ' פלוני (פורסם במאגרים, 2.3.17) נאמרו הדברים הבאים:

"בעניין שחם נדון עניין כוחו של היורש הראשון לעשות בנכסי העיזבון כבתוך שלו. נפסק, כי "במקום שמצוה ציוה ליורש אחר יורש, רשאי הראשון – מבחינה משפטית – 'לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון ..." (עניין שחם, עמ' 337, מפי השופט (כתוארו אז) מ' חשין לרבות הזכות לכלות את נכסי העיזבון. ואולם, מבחינה מוסרית, מוטלת על יורש ראשון חובה לשמור על הנכסים במידת האפשר והמתחייב מן הנסיבות, להנאתו של היורש השני:

"רוח כל צוואה כזאת ליורש אחר יורש היא שהראשון ישמור על הנכסים במידת האפשר והמתחייב מן הנסיבות, להנאתו של היורש השני. אבל אין זאת אלא חובה מוסרית שאין בצדה חובה משפטית" (דברי השופט (כתוארו אז) מ' לנדוי בע"א 598/75 רזניק נ' רזניק, פ"ד לו (1) 755, 749 (1976)).

לטעמי יש להדגיש את שהדגיש השופט לנדוי; וכשלעצמי – בגדרי תום הלב החופה על המשפט האזרחי הישראלי (סעיפים 12, 39 ו-61 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973 – יתכן במקרים מסוימים שהדבר יהפוך לחובה משפטית, אם שלא בתום לב עשה היורש הראשון כדי להכשיל את זכאות היורש השני. ... עניינו הרואות כי הדברים תלויי נסיבות, והמאמץ הוא להתחקות אחר כוונת המצוה, ואחרי "מקום גיאומטרי" של צדק".

63. יצוין, כי פרופ' ש. שילה התייחס בהרחבה לסוגיית חובת תום הלב החלה על היורש הראשון בספרו פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965, כדלקמן:

"... המחוקק קבע באופן פוזיטיבי את זכותו של היורש הראשון בצורה רחבה מאוד וגם חיזק את כוחו בקביעה נגטיבית שלו, מניעת העברה לאחר על-ידי צוואה. משמע שרק העברה בדרך צוואה איננה תופסת ולא עשייה אחרת במה שקיבל. כשמדובר בצוואה, המחוקק אף העדיף את צוואתו של המוריש המקורי על צוואתו של היורש הראשון. זכותו של היורש לקבוע מה שיעשה בחייו בנכס שירש אבל לא לאחר מותו... ואף על-פי כן נדמה שאם כל רצונו של היורש הראשון הוא לפגוע בזכותו של השני, ורק זאת היא מטרתו, ייתכן ואפשר למנוע ממנו את זאת על-ידי הפנייה לכללי העל של חוסר תו-לב ושימוש לרעה בזכות. אותו פסק דין שהזכרנו, רזניק נ' רזניק, בו הכיר בית-המשפט העליון בזכותו לתת מתנה ולסכל את רצון המוריש, שונה ממצב בו כל מאווייו של היורש הראשון הם – לפגוע ביורש השני. ברזניק מטרת המתנה לא היתה פגיעה ביורש השני, אלא מתן מתנה לבתו. תוצאת לוואי של נתינת המתנה היתה פגיעה בשני, ואילו כשהמטרה היחידה של העשייה היא לפגוע בשני, יש, לדעתי, למנוע מהיורש הראשון לעשות כך. בנוסף, יש מקום לטענה שלעיתים קרובות פעולה כזאת היא פעולה שתוגדר גם כנוגדת לתקנת הציבור" (עמ' 378).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

64. על אחת כמה וכמה בענייננו, כאשר במסגרת צוואת המנוחה קבעה המנוחה תנאי מפורש בנוגע לירושתו של ה"ירש הראשון", קרי הנתבע בכל הנוגע למכירת הנכסים.

מן הכלל אל הפרט, לענייננו :

65. במקרה דנן, לאחר בחינת מכלול הנתונים, התרשמתי כי ההחלטה למכור את בית המגורים נעשתה בחוסר תום לב על מנת לפגוע בזכויותיה העתידיות של התובעת על פי צוואת המנוחה. לא בכדי וכאמור לעיל, הוחלט כי שני הנכסים שהתובעת היתה עתידה לקבל על פי צוואת המנוחה לאחר אחרית ימיהם ושנותיהם של ההורים, קרי בית המגורים והדירה בפ' ח', יעברו עוד בחיי הנתבע לצדדים שלישיים ובכך תאבד התובעת את זכותה לזכות בהם בהתאם לצוואת המנוחה.

66. לא זו אף זו, בענייננו, חוסר תום הלב הינו בוטה במיוחד בשים לב לכך שלכאורה מכירת הדירה נועדה על מנת להשיב לא' את כספי ההלוואה שנטלה לצורך תשלום הפיקדון לבית האבות אך "באותה נשימה" פעל הנתבע להעביר לא' במתנה את הדירה בפ' ח' בשווי ניכר שאף עולה על כספי ההלוואה שנטלה. כשהנתבע נשאל על כך, לא נתן כל מענה לכך אלא חזר על טענתו (בדומה להחלטה למכור את בית המגורים) כי מדובר בשיקול דעת שלו. כך מתוך עדותו :

"ש. האם אתה מבין שבזה שאתה העברת את הדירה ברח' פ' לא' ביטלת אפשרות של התנאי שהיא תוכל להחליף איתו את דירת א' בפ' ?
ת. אז היא אומרת.
ש. האם אתה מבין שבזה שהעברת את הדירה ברח' פ' ביטלת את התנאי שני' החליטה להחליף את הדירות?
ת. זו שאלה מסובכת בשבילי. אתה משפטן ואני לא.
ש. לפני שהעברת את הדירה ברח' פ' התייעצת עם עו"ד ?
ת. למה אני הייתי צריך לשאול שאלות אצל עו"ד ? זה רכוש שלי ואני יכול לעשות בו מה שאני רוצה.
ש. למשל לגבי המיסים, התייעצת עם עו"ד עברון שהוא היה אמור להיות הנאמן בנושא של העברת הנכסים ?
ת. כנראה ששאלתי.
ש. והוא אמר לך שאתה יכול להעביר ?
ת. אתה שואל אותי שאלות מלפני 100 שנים. מאז אני לא מתערבב בעניינים ולא מעורב
ש. זה נכון שכשהעברת את הדירה ברח' פ' אתה לא מקבל שכ"ד ?
ת. מי שמטפל בעניינים של שכה"ד זה י', תשאל אותו הוא יגיד לך.
ש. ואתה לא יודע כמה אתה מקבל שכ"ד ומאיזה דירות אתה מקבל ?
ת. אני סומך על הבנים שלי שמנהלים את הדברים בצורה מסודרת. י' מנהל אתה חשבונות שלי בצורה מסודרת" (עמ' 110, ש' 24-6).

גם כשא' נשאל על כך, לא היתה בפיו כל תשובה עניינית. כך מתוך עדותו :

"ש. אז לחצת עליו להחזיר את הכסף כי זה העיקר עליך ?

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

ת. לחלוטין לא לחצתי עליו ולו לשנייה. זה הרצון שלו לא להיות חייב לאף אחד. גם בתור ילד
הוא תמיד אמר "אני הולך זקוף ולא חייב לאף אחד". הבן אדם היקר הזה צריך להיות גאה
שהמוטו שלו זה לא להיות חייב לאף אחד.
ש. במסגרת המוטו הזה קיבלת במתנה דירה ששווה 4 מיליון ₪.
ת. אני קיבלתי דירה, אתה אומר 4 מיליון ₪.
ש. אז בגלל שאבא שלך לא רוצה להיות חייב הוא נותן לך דירה במתנה בשווי של יותר מ – 2
מיליון שזה סכום ההלוואה?
ת. הוא נתן לי דירה במתנה ברח' פ' ח'. אני רואה שהדירה בפ' ח' עומדת פה על הפרק אז
אני מצהיר בזאת שמבחינתי אפשר להחזיר את הכל לקדמותו ואם ב' תחזיר את הדירה
ברח' א' אז היא תקבל את פ' ח' (עמ' 115, ש' 13-3).

ללמדך, כי אין ולא היה כל טעם ממשי בהעברת הדירה בפ' ח' לידי א' וכי הדבר נעשה כחלק ממהלך
מחושב על מנת לנשל את התובעת מזכויות העתידיות על פי צוואת המנוחה.

67. בשולי הדברים, אציין כי טענות התובעת כי בתחושותיה ניסו הבנים לגרום לה להפר את צוואת
המנוחה בכל הנוגע להעברת הדירה בבניין בא', אינן בלתי סבירות. למקרא צוואת המנוחה עולה כי
בכל הנוגע להורשת בית המגורים פורטו כאמור תנאים ותניות רבים אשר כל כולם מכוונים להבטחת
הפרדה נכסית בין התובעת לא' בבניין בא'. במצב דברים זה, ומאחר שירושתה של התובעת תלויה
בקיומם של תנאים ותניות אלו קיים חשש טבעי שמא פעולה כזו או אחרת שלה עלולה להביא לסיכול
התנאי. לפיכך, הגם שהתובעת כתבה מכתב חריף אשר כונה "מכתב התנתקות" (צורף כנספח נ/21
למוצגי הנתבע) לא מצאתי כי מדובר במכתב כפויי טובה או בלתי סביר חרף נוסחו הבוטה שכן נועד
להבטיח כי לא תיטען כלפי התובעת כל טענה בעתיד בעניין זה ובפרט לנוכח היחסים העכורים בינה
לא' ועל רקע היחסים המשפחתיים המורכבים כמפורט לעיל.

68. לסיכום, עולה בבירור כי ההחלטה על מכירת בית המגורים בשילוב ההחלטה להעברת הדירה בפ' ח'
במתנה לא' נועדו על מנת לסכל את זכויותיה העתידיות של התובעת על פי צוואת המנוחה. לא זו
בלבד ששני הנכסים שהתובעת היתה עתידה לקבל על פי צוואת המנוחה נגרעו ממנה, הרי שנכס אחד,
היא הדירה ברח' פ' ח', הועבר ללא כל סיבה ממשית לידי א' ובניגוד לכל היגיון סביר. חובת תום
הלב מתעצמת על אחת כמה וכמה בענייננו משמדובר בצוואות משותפות למנוחה ולנתבע ומשהנתבע
עצמו הצהיר כי כל פעולה למכירת אחד מהנכסים עשויה לפגוע בזכותו של אותו ילד לקבל נכס זה
וכן משום הסתמכות המנוחה על צוואת הנתבע בעניינים אלו.

מהות הסעדים המבוקשים:

69. כאמור, במסגרת התביעה עתרה התובעת למתן צווי מניעה קבועים בענין שני הנכסים אשר התובעת
עתידה לקבל לאחר אריכות ימיה ושנותיה, קרי הדירה בג' ובית המגורים. הגם שמדובר בסעד קיצוני
אשר יש בו כדי להצר את צעדיו של הנתבע למכור נכסים אלו ולו בהתאם להוראות הצוואה, סבורני
כי בנסיבות המקרה ולאור כך שהנתבע עצמו סבור כי אין הוא צריך ליתן דין וחשבון אודות מכירת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

עותק לפרסום

תמ"ש 50215-04-17

הנכסים ולאור נסיבותיו החריגות של המקרה וחוסר תום הלב הבוטה בעניינינו, מצאתי לנכון ליתן
צו מניעה קבוע בקשר לשני הנכסים אלו.

70. לא נסתר מעיני כי במסגרת סעיף 6 לצוואתה ביקשה המנוחה כי לא תירשם כל הערה המגבילה את
הנתבע ממכירת הנכסים. אולם, בנסיבות עניינינו ובשים לב להתנהלות הנתבע והבנים בחוסר תום
לב ולאור מורכבות היחסים המשפחתיים ועל מנת שניתן יהיה לוודא קיום הוראות המנוחה, מצאתי
לנכון להורות כאמור. מובהר, כי ככל שיהיה צורך במכירתם בהתאם להוראות הצוואה, לא תהא כל
מניעה לנקוט בהליך המתאים בבית המשפט.

סוף-דבר :

71. אשר על כן, מכל הטעמים שפורטו לעיל – אני מורה כדלקמן :

א. צו מניעה הזמני שניתן בקשר לשני הנכסים, קרי בית המגורים והדירה בג', יהפוך לקבוע.

ב. הנתבע ישלם הוצאות לתובעת בסך של 25,000 ₪ אשר ישולמו בתוך 30 ימים מהיום שאם לא
כן יישא התשלום הפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד החיוב ועד התשלום בפועל.

ג. ניתן לפרסם את פסק הדין בהשמטת פרטים מזהים.

72. המזכירות תמציא פסק הדין לב"כ הצדדים ותסגור את התיק.

ניתן היום, י"ט אלול תשע"ט, 19 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.

ורד שביט פינקלשטיין, שופטת